

کالج پروژه

www.collegeprozheh.ir

دانلود پروژه های دانشگاهی

بانک موضوعات پایان نامه

دانلود مقالات انگلیسی با ترجمه فارسی

آموزش نگارش پایان نامه ، مقاله ، پروپوزال

دانلود جزوه و نمونه سوالات استخدامی

بررسی نقش عملکرد خانواده در پیشگیری از گرایش به اعتیاد نوجوانان و جوانان شهر تبریز

تاریخ پذیرش: 1394/05/15

از صفحه 79 تا 91

تاریخ دریافت: 1394/01/21

آیت اله فتحی¹ / علیرضا زارع داویجانی² / بابک موسوی فر³ / حسین مرسلی⁴

چکیده

با توجه به اعلام آمار مدیرکل تحقیقات و آموزش ستاد مبارزه با مواد مخدر در سال 1391 تعداد یک میلیون و 325 هزار ایرانی به مصرف مواد مخدر اعتیاد دارند که از این تعداد حدود 45 درصد مصرف کنندگان زیر 29 سال و حدود 30 درصد بین 30 تا 39 سال سن دارند و با توجه به اینکه میانگین سن آغاز مصرف در جمعیت نمونه 21 سال می باشد، این موضوع اهمیت زیاد پیشگیری را به خصوص در نسل جوان مطرح می نماید. از این رو پژوهش حاضر با هدف نقش عملکرد خانواده در پیشگیری از اعتیاد نوجوانان و جوانان شهر تبریز انجام شد.

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه جوانان شهر تبریز می باشد که از این تعداد 400 نفر به عنوان نمونه آماری با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند و به پرسشنامه تمایل به اعتیاد و نقش خانواده در اعتیاد پاسخ دادند.

نتایج تحلیل همبستگی پیرسون نشان داد که عملکرد خانواده با گرایش به اعتیاد در جنبه های فردی و اجتماعی تأثیر معناداری دارد ولی در جنبه محیطی، تأثیر معناداری وجود ندارد؛ این در حالی است که عملکرد خانواده با گرایش به اعتیاد کلی نیز رابطه معناداری دارد.

بر اساس نظریه های جامعه شناسی و روانشناسی، یکی از مؤلفه های مهم در پیشگیری از اعتیاد، ساختار و نقش خانواده می باشد و آموزش های لازم برای ارتباط با نوجوانان و جوانان در خانواده ها می تواند جهت پیشگیری از گرایش به اعتیاد مؤثر باشد.

کلید واژه ها: گرایش به اعتیاد، فردی، محیطی، اجتماعی

1- دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه تبریز و استادیار پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی (a.fathi64@gmail.com)

2 - عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور - ایران. (davijani57@yahoo.com)

3- دانشجوی روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز (babak_iran90@yahoo.com)

4- کارشناس ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی (tabriz3edu@yahoo.com)

مقدمه و بیان مساله

در سال‌های اخیر مصرف مواد یکی از جدی‌ترین معضلات بشری و یکی از پیچیده‌ترین پدیده‌های انسانی است که پایه‌ها و بنیان‌های جامعه انسانی را به تحلیل می‌برد و پیشگیری از آن نیازمند کاربرد نظریه‌های متعدد در رشته‌های علمی مختلف و تکنیک‌های متنوع است (صادقی، کاظمی و حسنی، 1392). دامنه تأثیرات اعتیاد از آن رو حایز اهمیت است که علاوه بر فرد معتاد، خانواده و دوستان نیز در معرض آثار ویرانگر آن قرار خواهند گرفت. درمان سوء مصرف مواد نیز پرهزینه، دشوار و طاقت‌فرساست. بنابراین پیشگیری از سوء مصرف مواد می‌تواند از تحمیل هزینه‌های سنگین به اجتماع جلوگیری کند. یکی از شیوه‌های مهم پیشگیری از اعتیاد آگاه کردن اقشار مختلف مردم به ویژه نسل جوان از خطرات و آسیب‌های سوء مصرف مواد است. چنانچه افراد از تأثیرات نامطلوب مصرف مواد بر سلامت جسمی، روحی، روانی و اجتماعی خود و خانواده‌اش مطلع باشند و آن را باور کنند احتمال گرایش به مصرف مواد کاهش خواهد یافت (طارمیان، 1380).

عوامل مختلف اجتماعی چون خانوادگی، تربیتی و آموزشی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، روانی، طبیعی یا فیزیکی می‌تواند در ایجاد اعتیاد مؤثر باشد. اگر محیط خانواده دارای روابط سرد باشد و کودک مورد توجه و حمایت قرار نگیرد، آماده کجروی و ناسازگاری خواهد شد. وجود فرد معتاد در خانواده باعث مصرف سیگار، ایجاد تنش و خصوصاً نداشتن اعتقاد و ایمان قلبی و عدم حفظ ارزش‌های دینی از جمله گرایش به مصرف مواد مخدر می‌باشد (اورنگ، 1367). محققانی مانند مدرن و توماس¹ (2001) در یک بررسی دریافتند که محیط خانواده، عامل اصلی در تعیین رفتار بزهکارانه است. همچنین در پژوهش‌های وایت² (2000) و صمدی راد (1381)، بین بی‌ثباتی محیط

1. Matherne & Thomas

2. White

خانواده، فرار، فقر و رفتار مشکل ساز نوجوان و تمایل به اعتیاد، همبستگی قابل توجهی یافته‌اند. بنابراین خانواده کارکردی وسیع در بازداری از بروز اختلال‌های روان‌شناختی و متعاقباً کاهش تمایل نوجوانان و جوانان به انجام بزه یا آمادگی و گرایش به اعتیاد دارد. در همین راستا طبق نظر هورنای (شولتز و شولتز، 1381)، چنانچه والدین به جای پذیرش کودک و ایجاد روابط آرامش‌بخش با او، به طرد و خصومت با وی بپردازند، در کودک احساس اضطراب و خصومتی شکل می‌گیرد که ناشی از رفتار والدین است. هورنای این اضطراب اساسی را علت نوزها دانسته است که خود می‌تواند آغازگر رفتارهای پرخطر و سوء مصرف مواد در افراد باشد. نتایج پژوهش اسپیندلر و همکاران (2005) نیز نشان می‌دهد که دلبستگی ترس آور نسبت به والدین در استفاده‌کنندگان از مواد مخدر و شدت استعمال مواد مخدر در آنها، همبستگی مثبت و معنادار دارد.

بین شیوه‌های فرزندپروری و روابط درون خانواده با ابتلا به اعتیاد رابطه وجود دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که طردشدگی و فقدان رابطه گرم و عاطفی در بین خانواده‌های معتادین بسیار بالاست (املکامپ و هریس¹، 1988). روش‌های انضباطی والدین با سوء مصرف مواد در فرزندان ارتباط دارد (گودرزی، زرنقاش، زرنقاش، 1383). والدین نوجوانان معتاد بیشتر از سبک والدینی استبدادی و طردکنندگی استفاده می‌کنند (هواسی، 1380). کاهش تنبیه در خانواده، به کارگیری مهارت‌های والدینی و بهبود ارتباطات خانوادگی، امکان ابتلا به اعتیاد را کاهش می‌دهد (طهرانی، 1382). نقش پدر در خانواده‌های دارای فرزندان معتاد از نظر روانی و عاطفی بسیار کم‌رنگ است (موسوی، 1382). کنترل خانوادگی ضعیف (پینهوری، پینهوری، ماگلاس، هورتا، داسیلوا، سوسا و فلمینگ²، 2006)، روابط سست عاطفی خانواده (بردزجکاک، بلاسزکی³، 2005)، پررنگ بودن نقش مادر در خانواده (میثمی، فرامرزی، هلاکوئی

1. Emmelkamp, Heeres

2. Pinnheiro, Pinheiro, Magalhães, Horta, Dasilva, Sousa, Fleming

3. Jerdzejczak, Błaszczyk

نائینی، 1385)، عملکرد ضعیف پدر در خانواده (بردزجکاک، بلاسزکی، 2005) و معتاد بودن والدین به الکل و کوکائین (پینهوری، پینهوری، ماگلاس، هورتا، داسیلوا، سوسا و فلمینگ، 2006)، با ابتلا به اعتیاد فرزندان رابطه دارد. میزان گرایش به اعتیاد در خانواده‌هایی که سابقه مصرف مواد دارند، یا پرجمعیت هستند، بیشتر از سایر خانواده‌هاست (ستاری، اعظم، محمدی، 1382). اعضای خانواده بر روی اعتیاد اعضای دیگر اثر می‌گذارد (فروع الدین، صدرالسادات، بیگلریان، جوادی یگانه، 1383)، کارکردهای خانواده‌های معتادین با درون ریزی عاطفی دختران و گرایش آنها به مصرف مواد رابطه دارد (بهفر، آقامحمدیان، مهران، 1385). بین گرایش به اعتیاد و سابقه مثبت خانوادگی مصرف مواد و سیگار کشیدن رابطه معناداری وجود دارد و مهمترین عامل خطر ساز و حمایت کننده از اعتیاد، کنترل و همبستگی خانواده می‌باشد (صدیق سروستانی، 1382).

با توجه به اهمیت و نقش خانواده در کنترل بزهکاری‌های اجتماعی و کاهش آسیب‌های اجتماعی این پژوهش با هدف پاسخگویی به این سؤال انجام گرفت که عملکرد خانواده در گرایش به اعتیاد نوجوانان و جوانان شهر تبریز چه نقشی دارد؟

روش‌شناسی تحقیق

طرح پژوهش حاضر به صورت توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. در این پژوهش پس از آماده‌سازی ابزارهای پژوهش و تعیین حجم نمونه، اعضای نمونه به صورت تصادفی از بین نوجوانان و جوانان مدارس، دانشگاه‌ها، فرهنگسراها، کتابخانه‌های عمومی و ... به صورت تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه‌های پژوهش تکمیل گردید. سپس داده‌های پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جامعه آماری این پژوهش کلیه نوجوانان و جوانان شهر تبریز می‌باشد که بر اساس آمار ارائه شده از طرف جوانان تعداد نوجوانان 16630 نفر می‌باشد و تعداد جوانان 35500 می‌باشد.

حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان 200 نفر برای نوجوانان و 200 نفر برای جوانان انتخاب شد. سپس این حجم نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی و با در نظر گرفتن طبقات اقتصادی اجتماعی مناطق از بین نوجوان و جوانان شهر تبریز انتخاب و پس از اخذ رضایت، پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند.

ابزارهای اندازه‌گیری

پرسشنامه میزان تمایل به اعتیاد: این پرسشنامه باهدف بررسی میزان تمایل به اعتیاد از سه بعد اجتماعی، فردی و محیطی ساخته شده است که علاوه بر ابعاد دارای یک نمره کلی گرایش به اعتیاد نیز می‌باشد. این پرسشنامه دارای 16 سؤال است و هدف کلی آن بررسی میزان تمایل به اعتیاد از سه بعد اجتماعی، فردی و محیطی در افراد مختلف می‌باشد. این پرسشنامه به صورت محقق ساخته و با استفاده از برخی منابع علمی از قبیل فرچاد (1385) طراحی گردیده است. ابعاد پرسشنامه و سؤالات مربوط به هر بعد در جدول زیر ارائه شده است:

بعد	پرسش‌های مربوط
محیطی (خانوادگی و فامیلی)	1 الی 5
فردی	6 الی 9
اجتماعی	10 الی 16

بدین ترتیب، به منظور به دست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، مجموع امتیاز همه سؤالات را با هم جمع می‌نمائیم. در پایان نامه میرحسامی (1388) جهت روایی صوری پرسشنامه و صحت و سقم سؤالات، پرسشنامه در بین تعدادی از دانشجویان توزیع شد و پس از اطمینان از نتایج به دست آمده، پرسشنامه در نمونه آماری توزیع گردید. همچنین پایایی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه‌گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد. معمولاً دامنه ضریب اعتماد آلفای کرونباخ از صفر (0) به معنای عدم پایداری، تا مثبت یک (+1) به معنای پایایی کامل قرار می‌گیرد و هر چه مقدار به

دست آمده به عدد مثبت یک نزدیکتر باشد، قابلیت اعتماد پرسشنامه بیشتر می‌شود. آلفای کرونباخ برای پرسشنامه میزان گرایش به اعتیاد برابر با $0/79$ می‌باشد. در این پژوهش نیز پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ $0/87$ محاسبه گردید.

پرسشنامه بررسی نقش خانواده در گرایش جوانان و نوجوانان به اعتیاد: این پرسشنامه باهدف بررسی میزان تأثیرگذاری خانواده در گرایش جوانان و نوجوانان به اعتیاد ساخته شده است. این پرسشنامه شامل 12 سؤال می‌باشد که در طیف لیکرت 5 درجه‌ای پاسخ داده می‌شود. برای به دست آوردن امتیاز پرسشنامه، حاصل جمع تک تک امتیازات را جمع نموده و به عنوان میزان نقش خانواده در گرایش جوانان و نوجوانان به اعتیاد محاسبه می‌نماییم. بدیهی است که هرچه این امتیاز بالاتر باشد، بیانگر نقش بیشتر خانواده در گرایش جوانان و نوجوانان به اعتیاد خواهد بود و برعکس. در پایان نامه میرحسامی (1388) جهت روایی صوری پرسشنامه و صحت و سقم سؤالات، پرسشنامه در بین تعدادی از مدیران و کارشناسان (لیسانس و فوق لیسانس به بالا) توزیع شد و پس از اطمینان از نتایج به دست آمده، پرسشنامه در نمونه آماری پژوهش (سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی) توزیع گردید.

همچنین پایایی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه‌گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد. معمولاً دامنه ضریب اعتماد آلفای کرونباخ از صفر (0) به معنای عدم پایداری، تا مثبت یک (+1) به معنای پایایی کامل قرار می‌گیرد و هر چه مقدار به دست آمده به عدد مثبت یک نزدیکتر باشد، قابلیت اعتماد پرسشنامه بیشتر می‌شود. آلفای کرونباخ برای پرسشنامه نقش خانواده در گرایش جوانان و نوجوانان به اعتیاد برابر با $0/81$ می‌باشد.

یافته های تحقیق

در این قسمت ابتدا آمارهای توصیفی متغیرهای پژوهش بر اساس جوانان و نوجوانان دختر و پسر ارائه می‌شود. همانطور که در جدول (1) نشان داده می‌شود تنها در عوامل فردی

گرایش به اعتیاد در بین جوانان و نوجوانان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد و سهم عوامل فردی در گرایش به اعتیاد جوانان و نوجوانان پسر بیشتر از دختران می باشد.

جدول 1- شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش بر اساس جنسیت

P	میانگین و انحراف معیار		متغیرها
	پسر	دختر	
0/065	31/20±4/43	31/90±3/13	نقش خانواده در گرایش به اعتیاد
0/727	10/56±3/12	10/65±2/20	عوامل محیطی
0/001	10/27±3/14	9/03±2/18	عوامل فردی
0/610	15/08±3/46	14/92±2/62	عوامل اجتماعی
0/097	35/53±7/43	34/51±4/70	گرایش به اعتیاد کلی

با توجه به اینکه هم متغیر نقش خانواده در اعتیاد و هم زیرمقیاس‌های گرایش به اعتیاد در مقیاس فاصله‌ای هستند، برای بررسی رابطه این متغیرها از همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج ماتریس همبستگی پیرسون حاکی از آن است که ارتباط منفی و معناداری بین عملکرد خانواده و عوامل فردی، عوامل اجتماعی و گرایش به اعتیاد کلی وجود دارد ولی ارتباط معناداری بین عملکرد خانواده با عوامل محیطی وجود ندارد. همچنین بین زیرمقیاس‌های گرایش به اعتیاد ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول 2- ماتریس همبستگی بین نقش خانواده در اعتیاد و زیرمقیاس‌های گرایش به اعتیاد

ردیف	متغیرها	1	2	3	4	5
1	عوامل محیطی	1				
2	عوامل فردی	**0/350	1			
3	عوامل اجتماعی	**0/334	**0/287	1		
4	گرایش به اعتیاد کلی	**0/726	**0/695	**0/753	1	
5	عملکرد خانواده در گرایش به اعتیاد	0/008	*-0/110	** -0/132	*-0/107	1

$$P \leq 0/01^{**} \quad P \leq 0/05^*$$

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش باهدف بررسی نقش عملکرد خانواده در گرایش به اعتیاد نوجوانان و جوانان شهر تبریز انجام پذیرفت. نتایج ماتریس همبستگی پیرسون حاکی از آنست که ارتباط منفی و معناداری بین عملکرد خانواده و عوامل فردی، عوامل اجتماعی و گرایش به اعتیاد کلی وجود دارد ولی ارتباط معناداری بین عملکرد خانواده با عوامل محیطی وجود ندارد. نتایج پژوهش با یافته‌های اسپرینگر¹ و همکاران (2006)، مریل² و همکاران (2005)، دیسویک³ و همکاران (2005)، ملیسا و دورتی⁴ (2005)، پارکر و بنسون⁵ (2004)، مجیدپور و همکاران (1384) و سیام (1386) همسوست.

نظریه کنترل بزهکاری، بر این فرض مبتنی است که اعمال بزهکارانه هنگامی رخ می‌دهد که پیوند یا اتصال فرد با جامعه ضعیف یا شکسته می‌شود. هیرشی⁶ (1969) معتقد بود که برای بزهکار شدن فرد، نیازی به عوامل انگیزشی نیست؛ تنها عامل موردنیاز، فقدان کنترل است که به فرد این آزادی را می‌دهد که فواید جرم را نسبت به هزینه‌های آن ارزیابی کند. این دیدگاه مشتمل بر چهار متغیر است: وابستگی، تعهد، درگیر بودن و اعتقاد؛ مقصود هیرشی از وابستگی، میزان وابستگی فرد به دیگران است.

نخستین تعاملات و وابستگی‌ها با والدین است و به دنبال آن وابستگی دوستان، معلمان، رهبران مذهبی و سایر اعضای جامعه بروز می‌کند. هیرشی معتقد است هنگامی که فرد درگیر فعالیت‌های متعارف باشد، فرصت گرایش به سوی رفتار انحراف آمیز را از دست می‌دهد. تصور گاتفردسون، میشل و هیرشی⁷ (1990) بر این است که پایین بودن کنترل خود، می‌تواند مبین استعداد فرد برای ارتکاب یا عدم ارتکاب جرایم باشد. هم‌چنین بالا

1. Springer

2. Merrill

3. Dysvic

4. Melissa & Dorothy

5. Parker & Benson

1. Hirschi

7. Gottfredson, Michael & Hirschi

بودن کنترل خود، مبین احتمال انطباق فرد با هنجارهای اجتماعی و قوانین است. در نظریه کنترل خود، کودکانی که مشکلات رفتاری دارند، معمولاً به بزهکاران نوجوان و در نهایت به بزرگسالان مجرم تبدیل می‌شوند. به عبارت دیگر، این نظریه، بیانگر آن است که تربیت والدین، مهمترین عامل تعیین‌کننده سطح خودکنترلی است (پالوکواسکی و میشل¹، 1994). فقدان کنترل خود و نقش خانواده در عدم تکامل آن، بدان معنا نیست که فرد حتماً انحراف پیدا خواهد کرد، بلکه، این امر شرایطی را به وجود می‌آورد که زمینه را برای بزهکاری مساعد می‌کند (پالوکواسکی و میشل، 1994). در خانواده‌هایی که اغلب نسبت به گفت‌و شنودها متعهد نیستند و جایگاه ارزش کمی برای ارتباطات یا نگهداری و حمایت از واحد خانواده قایل هستند، کودکان بیشتر در معرض بزهکاری قرار دارند (کورنر²، 2004). متأسفانه افراد متولد و پرورش یافته در خانواده‌هایی دارای فرد یا افراد معتاد، تکرار مصرف آن مواد به وسیله اعضای خانواده برایشان عادی است و حتی ترسی از تجربه مصرف آن ندارند. در این جا بین اعتیاد پدر و مادر و فرزند از لحاظ ژنتیک رابطه‌ای مستقیم وجود ندارد بلکه اعتیاد پدر سبب از بین رفتن قبح موضوع برای فرزندان می‌شود. آنچه حایز اهمیت می‌باشد این است که واکنش‌های اجتماعی افراد خانواده معتاد، بر اثر تکرار تثبیت شده و برای دیگر اعضای خانواده عادی می‌شود و این امر گرایش به مصرف مواد در بین دیگر اعضای خانواده را ایجاب می‌کند (بهرامی احسان، 1383).

شمسی منمیدی، ضیاءالدینی و شریف یزدی (1387) نیز در بررسی علل گرایش به مواد مخدر از دیدگاه دانش‌آموزان استان کرمان، پس از عوامل اقتصادی، عوامل خانوادگی را مهمترین دلیل گزارش کرده‌اند. در همین چارچوب، یوسفی (1386) نیز در پژوهش روی دانش‌آموزان این‌گونه گزارش کرده است که ادراک خانواده به عنوان خانواده

1.Polakowski & Michael

2.Koerner

مستبد، پیش بینی کننده رفتارهای ضد اجتماعی، پرخاشگری و رفتارهای تکانشی در افراد است. مکارم و زنجانی (1392) نیز در پژوهشی با عنوان رابطه دینداری فرد، خانواده و اعتقاد به پیامدهای مصرف مواد با میزان مصرف مواد مخدر به این نتیجه رسیدند که بین دینداری فرد و میزان مصرف مواد، رابطه منفی و معنادار وجود دارد اما بین میزان دینداری خانواده و میزان مصرف مواد رابطه مشاهده نشد. همچنین بین اعتقاد به انواع پیامدها و میزان مصرف مواد رابطه منفی معناداری وجود داشت که بیشترین میزان در زمینه اعتقاد به پیامدهای جسمی و روانی بود. همچنین بیرامی، غلامزاده، اسماعیل انامق و محمدپور (1390) در پژوهشی تحت عنوان بررسی تطبیقی گرایش مذهبی و روابط والد-فرزندی افراد معتاد و عادی نشان دادند که میزان جهت گیری مذهبی در گروه معتاد در مقایسه با گروه بهنجار در حد پایین است. در همین راستا پیشنهاد می شود آموزش های لازم در خصوص نحوه رفتار و نحوه کنترل فرزندان و جذب آنان در ساختار خانواده برای خانواده های ایرانی داده شود.

منابع

- اورنگ، ج. (1367). پژوهش در باره اعتیاد، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- بهرامی احسان، هادی. (1383)، اعتیاد و فرایند پیشگیری، تهران، سمت.
- بهفر، زهرا، آقامحمدیان، حمیدرضا، مهram، بهروز. (1385). کارکرد خانواده و دختران نوجوان مبتلا به اختلالات درون ریزی در مقایسه با گروه بهنجار. تازه های علوم شناختی. 8(2). 21-30.
- بیرامی، منصور. غلامزاده، مجتبی. اسماعیل اناق، بهمن. محمدپور، وهاب. (1389). بررسی تطبیقی گرایش مذهبی و روابط والد-فرزندی افراد معتاد و عادی. مجموعه مقالات پیشگیری از اعتیاد.

- ستاری، بهزاد، اعظم، احد، محمدی، محمدعلی. (1382). بررسی میزان گرایش به اعتیاد در سنین بالای ده سال در استان اردبیل. رفاه اجتماعی. 3(9). 263-282.
- سیام، ش. (1386). بررسی شیوع مصرف مواد اعتیادآور بین دانشجویان پسر دانشگاه‌های مختلف شهر رشت. مجله طب شرق. 4؛ 279-285.
- شمسی منمیدی، منظومه؛ ضیاء الدینی، حسن. شریفی یزدی، علیرضا (1387). عوامل مؤثر در گرایش به مصرف مواد مخدر از دیدگاه دانش آموزان دبیرستانی کرمان، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، شماره چهار.
- شولتز، د، شولتز، ا. (1381). نظریه های شخصیت. ترجمه سید یحیی محمدی. تهران. نشر ویرایش.
- صادقی، م. کاظمی، م. حسنی، ج. (1392). ارتباط خودکارآمدی، هوش هیجانی و راهبردهای مقابله با استرس با استعداد سوء مصرف در دانشجویان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان.
- صدیق سروستانی، رحمت اله. (1382). بررسی عوامل خطر ساز در الودگی نوجوانان و جوانان ایرانی به سوء مصرف مواد. 11(2). 101-118.
- صمدی راد، ا. (1381). بررسی عوامل اجتماعی و خانوادگی مؤثر بر فرار دختران از خانه. اولین همایش آسیب‌های اجتماعی در ایران.
- طارمیان، ف. (1380). سوء مصرف مواد مخدر در نوجوانان. انتشارات تربیت، تهران، چاپ اول.
- طهرانی، عاتکه. (1382). پیشگیری اولیه از اعتیاد مبتنی بر خانواده. رفاه اجتماعی. 2(8). 265-290.
- فرچاد، م. (1385). آسیب شناسی اجتماعی و جامعه شناسی انحرافات. نشر معلم.
- فروع الدین، عدل اکبر. صدرالسادات، سید جلال. بیگلریان، اکبر. جوادی یگانه، محمدرضا. (1383). تأثیر همنشینی و معاشرت با گروه هنجارشکن و گرایش جوانان به اعتیاد. رفاه اجتماعی. 4(15). 319-334.

- گودرزی، محمدعلی. زرنقاش، مریم. زرنقاش، مینا. (1383). برداشت افراد سوء مصرف کننده مواد از الگوهای انضباطی والدین. اندیشه و رفتار. 10(39): 241-249.
- مجیدپور، م. حمیدزاده اربابی، ر. عباسقلی زاده، ا. صالحی، س. (1384). میزان شیوع و علل گرایش به مصرف سیگار در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. مجله علمی و پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. 5(3): 266-270.
- مکارم، سپیده. زنجانی، زهرا. (1392). رابطه دینداری فرد، خانواده و اعتقاد به پیامدهای مصرف مواد با میزان مصرف مواد مخدر. فصلنامه اعتیادپژوهی. سال هفتم. شماره بیست و هشت. 75-88.
- موسوی، اشرف السادات. (1382). بررسی کمی و کیفی عملکرد خانواده معتادان جوان. مطالعات زنان. 3. 59-88.
- میثمی، علی پاشا. فرامرزی، بیژن. هلاکوئی نائینی، کوروش. (1385). معتادان در خصوص اعتیاد چگون می اندیشند. دانشکده پزشکی، 64(5): 33-34.
- میرحسامی، ش. (1388). بررسی نقش خانواده در گرایش جوانان و نوجوانان به اعتیاد، پایان نامه کارشناسی. دانشگاه پیام نور.
- هواسی، ناهید. (1380). بررسی مقایسه‌ای شیوه‌های فرزندپروری خانواده‌های دارای نوجوانان معتاد و غیرمعتاد. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران.
- یوسفی، فریده. (1386). ارتباط سبک فرزند پروری والدین با مهارت اجتماعی و جنبه‌هایی از خود پنداره دانش آموزان دبیرستانی، دانشور رفتار.
- Dysvic, E., Gerd. K. Natvig, O. E, Thoril, Ch. L. (2005), "Coping With Chronic Pain", *International Journal of Nursing Studies*, Available Online, 10 August, Fulltext.
- Emmelkamp PM, Heeres H. (1988). "Drug addiction and parental rearing style: a Controlled Study," *Int J Addict. Feb*, 23(2): 207-16.
- Gottfredon, M. R. & Hirschi, T.(1990). *A general theory of crim*, Stanford: Stanford University Press.

- Hirschi, T.(1969). *Causes of delinquency, Berkeley and Los Angeles*, University of California press.
- Jerdzejckak M, Blaszczyk J.(2005). "attitudes of soldiers taking drugstore Military service. *Training and discipline.*" *Mil Med.* Aug, ؛ 170 (8):691-5.
- Koerner A.F.(2004). Family Communication Patterns and Social Support in Families of Origin and Adult Children.s Subsequent Intimate Relationships.*International Association for Relationship Research Conference, Madison*2004, 1-39.
- Matherne, M. M. & Thomas, A. (2001). "Family Environment as a Predictor of Adolescent Delinquency", *Adolescence Roslyn Heights: Winter*, vol.36, issue.144, p.655, 10p.
- Melissa, K. H. & Dorothy L. E. (2005), "Social Support as Moderator between Dating Violence Victimization and Depression/Anxiety among African Americans and Caucasians", *School Psychology Review* 4, pp.179-185.
- Merrill, R. M., Folsom J. A. & Christopherson S. S. (2005). "The Influence of Family Religiosity on Adolescent Substance Use According to Religious Preference", *Journal of Social Behavior and Personality*, 33(8): 821-836.
- Parker, J. S. & . Benson M. J.(2004). "Parent-Abolescent Relations and Adolescent Functioning: Self-Esteen, Substance Abuse, and Delinquency", *Adolescence, Roslyn Heights: Fall*, vol.39, issue.155; p519, 12 p.
- Pinnheiro RT, Pinheiro KA/Magalhase PV, Horta, BL, Dasilva RA, Sousa PL, Fleming M.,(2006). "Cocaine addiction and family dysfunction: a case control study in southern Brazil: *Substance misuse,*" 41(3):307-16.
- Polakowski, J, Michael, R. (1994). Linking self- and social control with deviance: illuminating the structure underlying a General Theory of Crime and its relation to deviant activity, *Journal of Quantitative Criminology*.
- Schindler, A., R. Thomasius, P. M. Sack; B. Gemeinhardt; U. K & Eckert, J. (2005) "Attachment and Substance Use Disorders: a Review of the Literature and a Study in Drug Dependent Adolescents", *Attach Hum Dev.* Sep. 7(3): 207-28.
- Springer, A., G. Parcel, E. B & Ross, M. (2006) "Supportive Social Relationships and Adolescent Health Risk Behavior Among Secondary School Students in EL Salvador", *Journal of Social & Medicine* 62, pp.1628-1640.
- White, F. A. (2000). "Relationship of Family Socialization Processes to Adolescent Moral Thought", *Journal of Social Psychology*, 104(1): 75-93.